

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

м. Київ, майдан Незалежності, 2.

Адреса для листування: вул. Шота Руставелі, 39-41, м. Київ - 19, 01601.

Тел. (044) 289-09-93, факс (044) 289-55-80, 289-66-07. E-mail: fpsu@fpsu.org.ua. Код ЄДРПОУ 00014479

06.09.2016 № 02/01-15/891

На № _____ від _____

Прем'єр-міністру України

Гройсману В.Б.

Про загрози звуження прав студентів у відповідності до листа Міністерства фінансів України від 28.07.2016 № 31-04110-09-9/21934 щодо підготовки бюджетних запитів до проекту державного бюджету на 2017 рік

Шановний Володимире Борисовичу!

До Федерації профспілок України звернулась Профспілка працівників освіти і науки України з приводу листа Міністерства фінансів України від 28.07.2016 № 31-04110-09-9/21934 щодо підготовки бюджетних запитів до проекту державного бюджету на 2017 рік, в якому рекомендаціями (додаються) надається припис Міністерству освіти і науки України розробити та подати на розгляд Уряду зміни до законодавства для здійснення заходів, запланованих Міністерством фінансів України.

Зокрема, за рекомендаціями Мінфіну з метою економії бюджетних коштів передбачено скорочення видатків на освіту у обсязі 2 млрд. 278 млн. грн. З них по загальному фонду Міністерству культури України – 6 млн. 547 тис. грн., Міністерству фінансів України – 3 млн. 183 тис. грн., по загальному фонду і субвенції Міністерству освіти України – 2 млрд. 168 млн. грн., Міністерству соціальної політики України – 63 млн. 377 тис. грн.

У тому числі скорочено видатки на державне замовлення на підготовку фахівців у сумі 172 млн. 674 тис. грн.; на здобуття студентами освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» – 163 млн. 173 тис. грн. Зменшено видатки по загальному фонду Міністерству освіти і науки у обсязі 301 млн. 82 тис. грн. за рахунок збільшення навантаження на 1 викладача з 12 до 14 студентів.

А також скорочено субвенції по Донецькій і Луганській областях: по Міністерству освіти і науки України у обсязі 1 млрд. 640 млн. 973 тис. грн., по Міністерству соціальної політики – 63 млн. 377 тис. грн.

Реалізація зазначених змін призведе до звуження соціальних прав осіб, що навчаються і трудових прав працівників освіти.

Називаючи такі ініціативи реформами, орієнтованими на європейські норми, Уряд не враховує приклад кращих зразків європейських систем освіти, де поширеними формами державної фінансової підтримки студентів є стипендії (гранти), кредити або безвідсоткові позики та дотації на навчання. У освітніх системах 23 країн пропонуються стипендії за успіхи в навчанні, академічну

успішність. Майже всі ці системи поєднують соціальні та академічні стипендії. У 12 системах всі або переважна більшість студентів отримують стипендії.

У суспільстві все частіше звучать позитивні приклади про систему захисту освіти у 70-90 роках ХХ століття, де була доступною безоплатна освіта і стипендії виплачувались усім студентам.

Натомість Міністерство фінансів України, керуючись виключно заходами жорсткої економії коштів, заблокувало індексацію існуючих стипендій та надалі пропонує скасування академічних стипендій в той час, коли не створено альтернативних і додаткових програм стипендіальної підтримки, а рівень реальних доходів продовжує падати.

Вважаємо неприпустимим такий антисоціальний крок як позбавлення основної активної частини суспільства – студентства стипендій.

Забезпечення стипендіями лише студентів з числа вразливих верств населення, є дискримінацією та порушенням Конституції України. Під загрозою опиняться більш ніж 426 тисяч студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та більше ніж 103 тисячі студентів I-II рівнів акредитації, які на початок 2015-2016 навчального року отримували академічні стипендії.

Зазначена норма не відповідає статті 53 Конституції України, відповідно до якої надання державних стипендій та пільг студентам забезпечує держава. Статтею 22 Конституції України визначено, що конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані.

Статтею 18 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» передбачено, що надання стипендій учням професійно-технічних та студентам вищих державних навчальних закладів є соціальною гарантією держави. Індиксація доходів населення є також державною гарантією. Статтею 2 Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» визначено, що індексації, яка має на меті повністю відшкодувати подорожчання споживчих товарів і послуг, підлягають стипендії студентів і учнів, які відповідно до закону є грошовими доходами громадян.

Відповідно до статті 16 «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» держава гарантує забезпечення основних потреб громадян на рівні встановлених законом державних соціальних стандартів і нормативів. Статтею 19 Закону «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» визначено, що державні соціальні гарантії є обов'язковими для всіх державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності.

Також категорично є не сприйнятним положення щодо здійснення переходу на здобуття студентами освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» виключно за контрактною формою навчання, оскільки особа, яка вступила до вишу за конкурсом та здобула освітній ступінь бакалавра за державним замовленням, має отримати ступінь магістра також за кошти держбюджету. Відповідно до статті 5 Закону України «Про вищу освіту» магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти.

Гарантії держави щодо забезпечення доступності і безоплатності вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах закріплені статтею 53 Конституції України та Відповідно до статті 4 Закону України «Про вищу освіту» громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних вищих навчальних закладах на конкурсній основі відповідно до стандартів вищої освіти, якщо певний ступінь вищої освіти громадянин здобуває вперше за кошти державного або місцевого бюджету.

Вважаємо, що питання фінансування стипендій та здобуття студентами освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» повинні розглядатись не як «зайвий соціальний тягар» для держави, а як інвестиція у майбутнє конкурентоздатної економіки, в інтелектуальний потенціал України. Необхідно розробляти нові механізми стимулювання молоді до навчання саме в Україні. Адже рішення про скасування стипендій та виключно платна форма навчання в магістратурі спричинить ще більший відтік молоді за кордон на навчання.

Висловлюємо застереження проти скорочення обсягу державного замовлення на підготовку фахівців, яке приводиться у відповідність до потреб економіки. Оскільки тривалий час економіка перебуває у депресивному стані, 40% ринку праці знаходиться в тіні, що є негативною базою формування замовлення та не здатне забезпечити фахівцями розвиток економіки у майбутньому.

Політика Мініфіну латання дірок у бюджеті за рахунок студентства та освіти в цілому, направлена на отримання короткострокового ефекту економії, у майбутньому завдасть українській економіці та рівню освіченості української нації непоправної шкоди. Адже і без того недешева (у співвідношенні з середнім рівнем статків в Україні) вища освіта стане ще менш доступною.

Неприпустимим є положення щодо збільшення співвідношення студент-викладач у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації до 14 осіб. Такі наміри призведуть до погіршення якості надання освітніх послуг та скорочення майже 23 тисяч науково-педагогічних працівників з їх загальної чисельності 98,1 тисячі осіб, в результаті чого лави безробітних поповняться найбільш освіченою елітою суспільства.

Викликає занепокоєння положення рекомендацій Міністерства фінансів України про передачу видатків на підготовку кадрів у державних вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації за програмою «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики» з державного до місцевих бюджетів без визначення конкретних обсягів фінансування, що мають бути передані з державного на місцеві бюджети на цю мету, та які у Державному бюджеті України на 2016 рік передбачалися в обсязі 4 млрд. грн.

У зв'язку з зазначеним, є тривога щодо повторення ситуації, яка досі залишається невирішеною, з фінансуванням професійно-технічних навчальних закладів, оскільки передача на місця повноважень щодо управління ними відбулась без забезпечення державою місцевих бюджетів трансфертами у вигляді субвенції на підготовку робітничих кадрів.

Незгоду викликає й рекомендація щодо передачі видатків на здійснення оплати комунальних послуг та енергоносіїв загальноосвітніх навчальних

закладів, які у 2016 році передбачені за бюджетною програмою «Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам», з державного до місцевих бюджетів, особливо в умовах значного підвищення цін і тарифів на комунальні послуги.

Відповідно до статті 85 Бюджетного кодексу України передача державою органам місцевого самоврядування права на здійснення видатків можлива лише за умови відповідної передачі фінансових ресурсів як у вигляді закріплених за відповідними бюджетами загальнодержавних податків і зборів або їх частки, так і трансфертів з Державного бюджету України.

Частиною 2 статті 67 Закону України «Про місцеве самоврядування» визначено, що рішення органів державної влади, які призводять до додаткових видатків органів місцевого самоврядування, обов'язково супроводжуються передачею їм необхідних фінансових ресурсів. Вказані рішення виконуються органами місцевого самоврядування в межах переданих їм фінансових ресурсів. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади і попередньо не забезпечені відповідними фінансовими ресурсами, компенсуються державою.

Тому необхідно чітко визначити обсяг коштів, який має бути переданий на місця з Державного бюджету для фінансування вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, професійно-технічних навчальних закладів та на оплату комунальних послуг загальноосвітніх навчальних закладів.

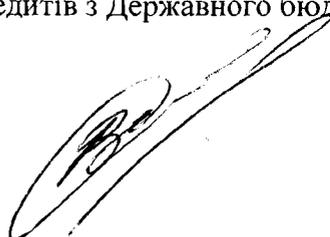
Зауважуємо, що зазначений інструктивний лист, яким Міністерство фінансів надає приписи для виконання, не відноситься до актів, що мають обов'язковий характер їх виконання. Висловлена в ньому позиція та техніка рекомендацій, якими Мінфін вимагає внесення відповідних змін до чинного законодавства, провокує суспільне збурення, зокрема, серед студентської молоді. Ці питання широко обговорюються в студентському, профспілковому середовищі, вже відбулись брифінги і виступи молоді у ЗМІ. Студенти через можливе порушення їх прав, відповідно до рішень щодо Державного бюджету на 2017 рік, готові до масових вуличних акцій протесту вже у вересні-жовтні.

Одночасно зазначаємо, що в даному листі не порушено питання щодо прикладів безоплатної вищої освіти, як є у багатьох країнах Європи, натомість Україна з року в рік все більше перекладає фінансування отримання вищої освіти на плечі батьків і самих студентів. Ця тема також потребує окремого суспільного розгляду щодо такої владної політики в Україні.

Закликаємо Уряд відмовитись від урізання бюджетних витрат у таких важливих і найменш захищених сферах як освіта. Пропонуємо інвестувати в освіту, а не економити на ній кошти. Освічена молодь – майбутнє країни.

Додаток: Рекомендації Міністерству освіти і науки України щодо розподілу граничних обсягів видатків та надання кредитів із загального фонду проекту Державного бюджету України на 2017 рік та індикативних прогнозних показників обсягів видатків і надання кредитів з Державного бюджету на 2018-2019 рр. на 2 арк.

З повагою
**В.о. Голови Федерації
профспілок України**

В.В. Саєнко

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міністерству освіти і науки України щодо розподілу граничних обсягів видатків та надання кредитів із загального фонду проекту Державного бюджету України на 2017 рік та індикативних прогнозних показників обсягів видатків і надання кредитів з державного бюджету на 2018-2019 роки

При розподілі граничних показників видатків та надання кредитів загального фонду державного бюджету на 2017 рік та індикативних прогнозних показників обсягів видатків і надання кредитів державного бюджету на 2018-2019 роки **необхідно врахувати наступне.**

1. Відповідно до Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік з метою підвищення адресності надання фінансової допомоги учням та студентам навчальних закладів з урахуванням матеріального стану при розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік скорочено видатки на стипендії.

При розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік враховані видатки на забезпечення стипендіями лише учнів та студентів із числа дітей-сиріт, дітей-інвалідів/інвалідів I-III групи, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям", аспірантам та докторантам.

2. На виконання норм Бюджетного кодексу України при розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік видатки на підготовку кадрів у державних вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації, які у 2016 році передбачені за бюджетними програмами КПКВК 1801050 "Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації", 2201150 "Підготовка кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики", 2301120 "Підготовка медичних і фармацевтичних кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації", передано з державного до місцевих бюджетів.

3. З метою продовження децентралізації видаткових повноважень у галузі освіти при розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік видатки на здійснення оплати комунальних послуг та енергоносіїв загальноосвітніх навчальних закладів, які у 2016 році передбачені за бюджетною програмою КПКВК 2211190 "Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам", передано з державного до місцевих бюджетів.

4. З метою реформування системи державного замовлення на підготовку фахівців та здійснення заходів щодо приведення показників державного замовлення у відповідність із потребами економіки та суспільства при розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік зменшено видатки

по загальному фонду Міністерству культури України у обсязі 4 761,2 тис. грн., Міністерству освіти і науки України – 166 429,8 тис. грн., Міністерству фінансів України – 1 483,0 тис. гривень.

5. З метою здійснення переходу на здобуття студентами освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" виключно за контрактною формою навчання (за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб) при розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік зменшено видатки по загальному фонду Міністерству культури України у обсязі 1 785,5 тис. грн., Міністерству освіти і науки України – 159 687,6 тис. грн., Міністерству фінансів України – 1 699,5 тис. гривень.

6. З метою підвищення співвідношення викладач-студент з 12 до 14 осіб при розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік зменшено видатки по загальному фонду Міністерству освіти і науки України у обсязі 301 082,1 тис. гривень.

7. При розрахунку граничних обсягів видатків на освіту на 2017 рік зменшено видатки по загальному фонду для територій Донецької та Луганської областей, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження Міністерству освіти і науки України у обсязі 1 640 973,8 тис. грн. за бюджетною програмою КПКВК 2211190 "Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам", Міністерству соціальної політики України у обсязі 63 376,8 тис. грн. за бюджетною програмою КПКВК 2511110 "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною".

8. З метою реалізації заходів, спрямованих на збалансування показників проекту Державного бюджету України на 2017 рік, Міністерство освіти і науки України має розробити та подати на розгляд Уряду зміни до відповідного законодавства.

9. Разом з бюджетними запитами Міністерство освіти і науки України має подати Міністерству фінансів розподіл видатків освітньої субвенції у розрізі адміністративно-територіальних одиниць разом з детальними розрахунками та обґрунтуваннями до зазначеного розподілу.

Вищезазначені підходи можуть бути скориговані або замінені головним розпорядником бюджетних коштів в межах дотримання граничних обсягів видатків та надання кредитів, за погодженням з відповідними структурними підрозділами Мінфіну.